

1. PRAWO KONKURENCJI (PRAWO ANTYMONOPOLOWE) – ma za cel zagwarantowanie istnienia konkurencji na rynku, jednocześnie nie wyklucza walki konkurencyjnej między przedsiębiorcami, ale określa jej granice, których przekroczenie staje się niebezpieczne dla funkcjonowania rynku. Chroni konkurencję jako mechanizm służący osiągnięciu optymalnej efektywności w ujęciu ekonomicznym, który zapewniając najlepszą alokację dóbr i środków produkcji zapewnia największe korzyści społeczeństwu.

Prawo konkurencji, inaczej zwane też prawem ochrony konkurencji, **stanowi dziedzinę prawa publicznego**, gdyż co najmniej jednym adresatem norm prawa konkurencji jest bowiem organ administracji publicznej, a przedmiotem ochrony jest interes publiczny. Obejmuje ono trzy podstawowe zagadnienia istotne dla prawidłowego funkcjonowania rynku:

1. ZAKAZ PRAKTYK OGRANICZAJĄCYCH KONKURENCJĘ
2. KONTROLĘ KONCENTRACJI
3. POMOC ZAKŁÓCAJĄCĄ KONKURENCJĘ

Źródłem prawa antymonopolowego – podstawą prawa antymonopolowego w Polsce jest ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (uokik). Wyznacza ona zakres przedmiotowy prawa antymonopolowego i jest zgodna z regulacjami unijnymi w tym zakresie.

Art. 1 uokik

- 1. Ustawa określa warunki rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasady podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów.*
- 2. Ustawa reguluje zasady i tryb przeciwdziałania praktykom ograniczającym konkurencję, praktykom naruszającym zbiorowe interesy konsumentów oraz stosowaniu niedozwolonych postanowień wzorców umów, a także przeciwdziałania antykonkurencyjnym koncentracjom przedsiębiorców i ich związków, jeżeli te praktyki, stosowanie niedozwolonych postanowień lub koncentracje wywołują lub mogą wywoływać skutki na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.*
- 3. Ustawa określa także organy właściwe w sprawach ochrony konkurencji i konsumentów.*

2. MONOPOL – podstawowym zagrożeniem dla konkurencji jest istnienie monopolu. Monopol to struktura rynkowa polegająca na tym, że jeden przedsiębiorca dostarcza całą produkcję dóbr i usług w danym kraju lub w danym obszarze rynku. Przestanką istnienia monopolu może być posiadanie patentu, praw autorskich lub prawa wyłączności na sprzedaż produktu w obszarze danego rynku. Etymologicznie monopol oznacza wyłączność osoby lub grupy osób w jakimś zakresie działalności. W ekonomii czysty monopol oznacza pojęcie rynku, na którym inni uczestnicy nie mają w ogóle swobody wejścia na niego.

W literaturze monopole klasyfikuje się w różny sposób, w zależności, czy podchodzimy do nich w ujęciu prawnym, czy ekonomicznym. Jeden z podziałów zakłada, że mamy trzy monopole:

- 1) **monopol prawny** – istnieje ze względu na zapewnienie przez przepisy prawa możliwości prowadzenia działalności gospodarczej tylko jednemu podmiotowi na rynku. Możliwość ustawowego tworzenia monopolu wynika wprost z Konstytucji RP – Art. 216 określa źródła i sposoby pozyskiwania środków finansowych na realizowanie celów publicznych, zgodnie z treścią ust. 3 możliwe jest ustanawianie monopolu w drodze ustawy. Do niedawna w oparciu o monopol prawny działała Poczta Polska S.A., monopol ten dotyczył *stricto*

przesyłek w obrocie krajowym o masie nieprzekraczającej granicy masy wagowej do 50 g. W styczniu 2013 r. monopol ten został zniesiony zgodnie z wymogami prawa unijnego.

Konstytucja RP art. 216 ust. 1. Środki finansowe na cele publiczne są gromadzone i wydatkowane w sposób określony w ustawie. **ust. 3** Ustanowienie monopolu następuje w drodze ustawy.

- 2) **monopol naturalny** – istnieje w sytuacji, gdy ze względów technicznych jedno przedsiębiorstwo funkcjonujące na rynku może prowadzić działalność bardziej efektywną niż dwóch lub więcej przedsiębiorców, chodzi przede wszystkim o działalność podmiotów dysponujących infrastrukturą techniczną. Obecnie w ramach tego typu monopolu funkcjonują przedsiębiorstwa, w których skład wchodzi sieci przesyłowe energii elektrycznej, gazowej czy ciepłowniczej, wynika to z faktu, że istnienie dwóch alternatywnych konkurujących ze sobą sieci jest mniej efektywne.
- 3) **monopol powstały z powodu nieistnienia konkurencji na rynku z innych przyczyn niż powstanie monopolu prawnego lub naturalnego** – jest to monopol, który powstaje w skutek walki konkurencyjnej. W praktyce jednak osiągnięcie przez jednego przedsiębiorcę pozycji monopolisty jest trudne, dlatego częściej mamy do czynienia z sytuacją osiągnięcia pozycji dominującej na rynku, a zatem istotnego w nim udziału przy marginalizacji pozycji pozostałych jego uczestników.

Każdy rodzaj monopolu podlega kontroli i nadzorowi państwa, na poziomie krajowym kompetencje i uprawnienia w tym zakresie posiada Prezes UOKiK, z kolei na poziomie unijnym Komisja Europejska. W obszarze rynku, w którym mamy do czynienia z monopolem naturalnym stworzono wyspecjalizowane organy administracyjne, które określa się mianem regulatorów (np. Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej, Prezes Urzędu Regulacji Energetyki).

3. PREZES UOKiK – Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów jest centralnym organem administracji rządowej, podległym bezpośrednio Prezesowi Rady Ministrów.

Art. 29 uokik

1. Prezes Urzędu jest centralnym organem administracji rządowej właściwym w sprawach w sprawach ochrony konkurencji i konsumentów. Prezes Rady Ministrów sprawuje nadzór nad działalnością Prezesa Urzędu.

3. Prezes Rady Ministrów powołuje Prezesa Urzędu spośród osób wyłonionych w drodze otwartego i konkurencyjnego naboru.

Aby ubiegać się o urząd Prezesa UOKiK należy posiadać tytuł zawodowy magistra lub równorzędny, być obywatelem polskim, korzystać w pełni praw, być niekarany za umyślne przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, posiadać kompetencje kierownicze, 6-letni staż pracy, z czego 3 lata na stanowisku kierowniczym oraz wykształcenie i wiedzę z zakresu spraw należących do właściwości Prezesa Urzędu. Szczegółową procedurę wyboru Prezesa UOKiK reguluje art. 29 uokik.

Do działań Prezesa UOKiK należy:

- sprawowanie kontroli przestrzegania przez przedsiębiorców przepisów ustawy;
- wydawanie decyzji w sprawach praktyk ograniczających konkurencję, w sprawach koncentracji przedsiębiorców, w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za

niedozwolone oraz w sprawach praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, a także innych decyzji przewidzianych w ustawie;

- prowadzenie badań stanu koncentracji gospodarki oraz zachowań rynkowych przedsiębiorców;
- przygotowywanie projektów rządowych programów rozwoju konkurencji oraz projektów rządowej polityki konsumenckiej;
- współpraca z krajowymi i międzynarodowymi organami i organizacjami, do których zakresu działania należy ochrona konkurencji i konsumentów;
- wykonywanie zadań i kompetencji organu ochrony konkurencji państwa członkowskiego Unii Europejskiej;
- wykonywanie zadań i kompetencji właściwego organu oraz jednolitego urzędu łącznikowego państwa członkowskiego Unii Europejskiej;
- opracowywanie i przedkładanie Radzie Ministrów projektów aktów prawnych dotyczących ochrony konkurencji i konsumentów;
- przedkładanie Radzie Ministrów okresowych sprawozdań z realizacji rządowych programów rozwoju konkurencji i polityki konsumenckiej;
- współpraca z organami samorządu terytorialnego, w zakresie wynikającym z rządowej polityki konsumenckiej;
- opracowywanie i wydawanie publikacji oraz programów edukacyjnych popularyzujących wiedzę o ochronie konkurencji i konsumentów;
- występowanie do przedsiębiorców w sprawach z zakresu ochrony konkurencji i konsumentów;
- realizacja zobowiązań międzynarodowych Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie współpracy i wymiany informacji w sprawach ochrony konkurencji i konsumentów oraz pomocy publicznej;
- gromadzenie i upowszechnianie orzecznictwa w sprawach z zakresu ochrony konkurencji i konsumentów, w szczególności przez zamieszczanie decyzji Prezesa Urzędu na stronie internetowej Urzędu;
- współpraca z innymi organami administracji publicznej w zakresie niezbędnym dla realizacji ich zadań ustawowych, w tym w szczególności z Szefem Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych oraz Agencją do spraw Współpracy Organów Regulacji Energetyki.

Ponadto w zakresie kształtowania polityki konsumenckiej oraz w ramach działań mających na celu ochronę konkurencji Prezes UOKiK:

- może wydać i ogłosić wyjaśnienia i interpretacje mające istotne znaczenie dla stosowania przepisów w sprawach objętych zakresem działania Prezesa Urzędu. Wyjaśnienia i interpretacje są publikowane w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu;
- publikuje na stronie internetowej Urzędu w całości treść decyzji wydawanych na podstawie przepisów ustawy, z zastrzeżeniem, że publikacja uzasadnienia nie obejmuje tajemnicy przedsiębiorstwa, jak również innych informacji podlegających ochronie na podstawie odrębnych przepisów, z adnotacją czy decyzja jest prawomocna;
- może nieodpłatnie publikować w publicznej radiofonii i telewizji, w formie i czasie uzgodnionymi z właściwą jednostką publicznej radiofonii i telewizji, komunikaty dotyczące zachowań lub zjawisk mogących stanowić istotne zagrożenie dla interesów konsumentów;

- przedstawia sądowi istotny dla sprawy pogląd w sprawach dotyczących ochrony konkurencji i konsumentów, jeżeli uzna że przemawia za tym interes publiczny.

4. URZĄD OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW – URZĄD NIE JEST ORGANEM! Jest to zorganizowany zespół zasobów ludzkich, lokalowych itp., który pozostaje pod nadzorem Prezesa i służy mu do realizacji jego ustawowych zadań. Siedzibą Prezesa UOKiK jest Centrala Urzędu znajdująca się w Warszawie. Oprócz niego, na terenie Polski funkcjonują tzw. Delegatury – w Bydgoszczy, Gdańsku, Katowicach, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Poznaniu, Warszawie i we Wrocławiu.

5. PRAKTYKI OGRANICZAJĄCE KONKURENCJĘ – dział II uokik; zgodnie z podziałem przyjętym w uokik (odpowiadającym podziałowi przyjętemu w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej dalej TfUE) w ramach praktyk ograniczających konkurencję wyróżniamy:

1) porozumienia ograniczające konkurencję (praktyki kolektywne) – podmiotami zawierającymi porozumienie są przedsiębiorcy, porozumieniem może być również uchwała związku przedsiębiorców. Przez który uokik rozumie izby, zrzeszenia i inne organizacje zrzeszające przedsiębiorców, w tym także samorządy zawodowe. Porozumienie może być zawarte w dowolnej formie, nie ma wymogu formy pisemnej – aby mówić o porozumieniu nie jest konieczne zwarcie pomiędzy przedsiębiorcami umowy. Tym samym ustawa przyjmuje, że porozumienie może mieć również postać uzgodnień ustnych lub nawet uzgodnionej praktyki między przedsiębiorcami. Porozumienia zawarte wbrew zakazowi są w całości lub w odpowiedniej części nieważne z mocy prawa.

art. 101 TfUE

1. Niezgodne z rynkiem wewnętrznym i zakazane są wszelkie porozumienia między przedsiębiorstwami, wszelkie decyzje związków przedsiębiorstw i wszelkie praktyki uzgodnione, które mogą mieć wpływ na handel między Państwami Członkowskimi i których celem lub skutkiem jest zapobieżenie, ograniczenie lub zakłócenie konkurencji wewnątrz rynku wewnętrznego, a w szczególności te, które polegają na:

- a) ustalaniu w sposób bezpośredni lub pośredni cen zakupu lub sprzedaży albo innych warunków transakcji;*
- b) ograniczaniu lub kontrolowaniu produkcji, rynków, rozwoju technicznego lub inwestycji;*
- c) podziale rynków lub źródeł zaopatrzenia*
- d) stosowaniu wobec partnerów handlowych nierównych warunków do świadczeń równoważnych i stwarzaniu im przez to niekorzystnych warunków konkurencji;*
- e) uzależnianiu zawarcia kontraktów od przyjęcia przez partnerów zobowiązań dodatkowych, które ze względu na swój charakter lub zwyczaje handlowe nie mają związku z przedmiotem tych kontraktów.*

Art. 6 uokik

1. Zakazane są porozumienia, których celem lub skutkiem jest wyeliminowanie, ograniczenie lub naruszenie w inny sposób konkurencji na rynku właściwym, polegające w szczególności na:

- 1) ustalaniu, bezpośrednio lub pośrednio, cen i innych warunków zakupu lub sprzedaży towarów;*
- 2) ograniczaniu lub kontrolowaniu produkcji lub zbytu oraz postępu technicznego lub inwestycji;*
- 3) podziale rynków zbytu lub zakupu;*

- 4) stosowaniu w podobnych umowach z osobami trzecimi uciążliwych lub niejednorodnych warunków umów, stwarzających tym osobom zróżnicowane warunki konkurencji;
- 5) uzależnianiu zawarcia umowy od przyjęcia lub spełnienia przez drugą stronę innego świadczenia, niemającego rzeczowego ani zwyczajowego związku z przedmiotem umowy;
- 6) ograniczaniu dostępu do rynku lub eliminowaniu z rynku przedsiębiorców nieobjętych porozumieniem;
- 7) uzgadnianiu przez przedsiębiorców przystępujących do przetargu lub przez tych przedsiębiorców i przedsiębiorcę będącego organizatorem przetargu warunków składanych ofert, w szczególności zakresu prac lub cen.

Wyłączenia

Zakaz zawierania porozumień nie jest zakazem bezwzględny, ustawa zawiera katalog przypadków, co do których zakaz nie znajduje zastosowania (art. 7 i 8 uokik),:

- jeśli porozumienie zawarte jest między konkurentami, których łączny udział w rynku w roku kalendarzowym poprzedzającym zawarcie porozumienia nie przekracza 5% (**tzw. porozumienie bagatelne**);
- jeśli porozumienie zawarte jest między przedsiębiorcami działającymi na różnych szczeblach obrotu, których łączny udział w rynku kalendarzowym poprzedzającym zawarcie porozumienia nie przekracza 10 % (**tzw. porozumienie bagatelne**);
- jeśli porozumienie przyczynia się do polepszenia produkcji, dystrybucji towarów lub postępu technologicznego lub gospodarczego, zapewnia nabywcy lub użytkownikowi odpowiednią część wynikających stąd korzyści, a jednocześnie nie nakładają na zainteresowanych przedsiębiorców ograniczeń, które nie są niezbędne do osiągnięcia tych celów oraz nie stwarzają tym przedsiębiorcom możliwości wyeliminowania konkurencji na rynku właściwym w zakresie znacznej części określonych towarów.

Rada Ministrów posiada ustawowe upoważnienie do wydania rozporządzeń, na mocy których, określone porozumienia zostają wyłączone spod reżimu uokik. Na podstawie tej delegacji w 2011 r. wydane zostało rozporządzenie, które wyłączyło spod zakazu porozumień porozumienia zawierane między przedsiębiorcami prowadzącymi działalność ubezpieczeniową, dotyczące prowadzenia badań związanych z tą działalnością oraz ich rozpowszechnianiem. Z kolei w 2015 r. Rada Ministrów wydała rozporządzenie, zgodnie z którym zakazem nie są objęte porozumienia o transferze technologii.

Formą porozumienia ograniczającego konkurencję jest **zmowa cenowa – art. 6 ust. 1 pkt 1 uokik**. W 2006 r. Prezes UOKiK wydał decyzję w sprawie zmowy cenowej pomiędzy producentem farb i lakierów, a siedmioma największymi wówczas sieciami sklepów budowlanych. Porozumienie między tymi przedsiębiorcami zakładało utrzymanie stałej ceny farb i lakierów, na poziomie uzgodnionym przez dostawcę, w zamian za specjalny rabat.

2) nadużywanie pozycji dominującej (praktyka indywidualna) – by zarzucić przedsiębiorcy nadużywanie pozycji dominującej, najpierw należy ustalić, czy w ogóle posiada on pozycję dominującą. Czynności prawne będące przejawem nadużywania pozycji dominującej są w całości lub w odpowiedniej części nieważne.

Pozycja dominująca – jest to taka pozycja przedsiębiorcy, która umożliwia mu zapobieganie skutecznej konkurencji na rynku właściwym przez stworzenie mu możliwości działania w znacznym zakresie, niezależnie o konkurentów, kontrahentów i konsumentów.

Art. 102 TfUE

Niezgodne z rynkiem wewnętrznym i zakazane jest nadużywanie przez jedno lub większą liczbę przedsiębiorstw pozycji dominującej na rynku wewnętrznym lub na znacznej jego części, w zakresie, w jakim może wpływać na handel między Państwami Członkowskimi.

Art. 9 uokik

1. Zakazane jest nadużywanie pozycji dominującej na rynku właściwym przez jednego lub kilku przedsiębiorców.

2. Nadużywanie pozycji dominującej polega w szczególności na:

1) bezpośrednim lub pośrednim narzucaniu nieuczciwych cen, w tym cen nadmiernie wygórowanych albo rażąco niskich, odległych terminów płatności lub innych warunków zakupu albo sprzedaży towarów;

2) ograniczeniu produkcji, zbytu lub postępu technicznego ze szkodą dla kontrahentów lub konsumentów;

3) stosowaniu w podobnych umowach z osobami trzecimi uciążliwych lub niejednorodnych warunków umów, stwarzających tym osobom zróżnicowane warunki konkurencji;

4) uzależnianiu zawarcia umowy od przyjęcia lub spełnienia przez drugą stronę innego świadczenia, niemającego rzeczowego ani zwyczajowego związku z przedmiotem umowy;

5) przeciwdziałaniu ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania bądź rozwoju konkurencji;

6) narzucaniu przez przedsiębiorcę uciążliwych warunków umów, przynoszących mu nieuzasadnione korzyści;

7) podziale rynku według kryteriów terytorialnych, asortymentowych lub podmiotowych.

Domniemanie prawne posiadania pozycji dominującej – jeśli udział przedsiębiorcy w danym rynku przekracza 40%, domniemuje się, że posiada on pozycję dominującą. Niniejsze domniemanie może być skutecznie obalone, ciężar dowodu w tym zakresie spoczywa na przedsiębiorcy. W przypadku, gdy dwóch przedsiębiorców posiada w danym rynku udział na poziomie 40%, wówczas przyjmuje się, że żaden z nich nie posiada pozycji dominującej.

UWAGA sam fakt posiadania pozycji dominującej nie jest zakazany, ustawa zakazuje nadużywania tego faktu, czyli takie działania lub zaniechania, które przedsiębiorca może stosować, bo dominuje na danym rynku, a które negatywnie wpływają na konkurencyjność i pozycję pozostałych uczestników rynku (konkurentów, kontrahentów, konsumentów).

Brak wyłączeń – zakaz nadużywania pozycji dominującej jest bezwzględny, ustawodawca nie czyni w tym względzie żadnych wyłączeń.

Decyzje Prezesa UOKiK dot. praktyk ograniczających konkurencję – zgodnie z uokik Prezes UOKiK wydaje decyzje o uznaniu praktyki za ograniczającą konkurencję i nakazującą zaniechanie jej stosowania (jeśli przedsiębiorca w chwili wydania decyzji nie zaprzestał jej stosowania). Prezes UOKiK w takiej decyzji może również ukarać przedsiębiorcę – kara pieniężna nałożona w drodze takiej decyzji nie może być wyższa niż 10% obrotu w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary.

Podstawą prawną takiej decyzji mogą być zarówno przepisy uokik, jak również bezpośrednio regulacje zawarte w prawie unijnym.

6. ANTYKONKURENCYJNE KONCENTRACJE PRZEDSIĘBIORCÓW – dział III uokik; osiągnięcie pozycji dominującej może wynikać ze świadomych, przemyślanych i konsekwentnych działań przedsiębiorcy. Często w skutek koncentracji przedsiębiorców w obszarze danego rynku, jeden z nich zyskałby pozycję dominującą, i chociaż samo posiadanie pozycji dominującej zakazane nie jest, to z pewnością nie jest ono też korzystne dla konkurencyjności na danym rynku, podobnie jak samo koncentrowanie się przedsiębiorców. Dlatego też koncentracje podlegają z mocy ustawy kontroli Prezesa UOKiK, bez względu na to, czy powodują uzyskanie przez jakiegoś przedsiębiorcę pozycji dominującej, czy też nie.

Art. 13 uokik

1. Zamiar koncentracji podlega zgłoszeniu Prezesowi Urzędu, jeżeli:

- 1) łączny światowy obrót przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji w roku obrotowym poprzedzającym rok zgłoszenia przekracza równowartość 1 000 000 000 euro lub*
- 2) łączny obrót na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji w roku obrotowym poprzedzającym rok zgłoszenia przekracza równowartość 50 000 000 euro.*

2. Obowiązek wynikający z ust. 1 dotyczy zamiaru:

- 1) połączenia dwóch lub więcej samodzielnych przedsiębiorców;*
- 2) przejęcia – przez nabycie lub objęcie akcji, innych papierów wartościowych, udziałów lub w jakikolwiek inny sposób – bezpośredniej lub pośredniej kontroli nad jednym lub więcej przedsiębiorcami przez jednego lub więcej przedsiębiorców;*
- 3) utworzenia przez przedsiębiorców wspólnego przedsiębiorcy;*
- 4) nabycia przez przedsiębiorcę części mienia innego przedsiębiorcy (całości lub części przedsiębiorstwa), jeżeli obrót realizowany przez to mienie w którymkolwiek z dwóch lat obrotowych poprzedzających zgłoszenie przekroczył na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej równowartość 10 000 000 euro.*

Formy koncentracji:

- połączenie
- przejęcie
- utworzenie wspólnego przedsiębiorstwa
- nabycie części mienia

Kontrola koncentracji – polega na tym, że istnieje ustawowy obowiązek zgłaszania zamiaru koncentracji właściwemu organowi, w Polsce jest to Prezes UOKiK. W przypadku, gdy spełnione są ustawowe przesłanki, Prezes UOKiK ma prawo zablokować taką koncentrację. Po zgłoszeniu zamiaru koncentracji Prezes UOKiK bada okoliczności koncentracji oraz skutki jakie jej dokonanie wywoła w obszarze danego rynku, w szczególności jak koncentracja wpłynie na konkurencyjność, a następnie wydaje stosowną decyzję.

Art. 18 uokik

Prezes Urzędu, w drodze decyzji, wydaje zgodę na dokonanie koncentracji, w wyniku której konkurencja na rynku nie zostanie istotnie ograniczona, w szczególności przez powstanie lub umocnienie pozycji dominującej na rynku.

Decyzja Prezesa UOKiK dot. Koncentracji – treść takiej decyzji w znacznej mierze wyznaczają przepisy uokik (dział II, rozdział 2, art. 19 i nast.). Prezes UOKiK zgodę na koncentrację albo jej brak wyraża w drodze decyzji administracyjnej. W decyzji tej może dodatkowo określić szczególne warunki, po spełnieniu których może dojść do koncentracji. Obligatoryjnym elementem takiej decyzji jest nałożenie obowiązku składania przez przedsiębiorcę/ przedsiębiorców informacji o realizacji tych warunków. W szczególności Prezes UOKiK może nałożyć na przedsiębiorcę lub przedsiębiorców następujące obowiązki:

- zbycia całego lub części majątku
- wyzbycia się kontroli nad innym przedsiębiorcą/ innymi przedsiębiorcami (np. zbycia akcji, udziałów, odwołanie konkretnej osoby z funkcji członka zarządu)
- udzielenie licencji konkurentowi (zabezpieczenie przed powstaniem monopolu).

Alternatywnym rozwiązaniem jest oświadczenie przedsiębiorcy/przedsiębiorców, że spełnią dobrowolnie konkretne warunki, umożliwiające dokonanie koncentracji. Celem uwarunkowania zgody od spełnienia ściśle określonych warunków jest wyeliminowanie powstania sytuacji zagrożenia/zaburzenia/zakłócenia konkurencyjności – dlatego przedsiębiorcy muszą się zgodzić na pewne ustępstwa, a Prezes UOKiK ma obowiązek tak dostosować te wymogi, aby wyeliminować wszystkie negatywne konsekwencje koncentracji.

Wyłączenia – nie każdy zamiar koncentracji podlega zgłoszeniu do Prezesa UOKiK. Ustawa określa progi, poniżej których przedsiębiorcy mogą swobodnie dokonywać koncentracji. Kryterium tym jest obrót.

Art. 14 uokik

Nie podlega zgłoszeniu zamiar koncentracji:

1) jeżeli obrót przedsiębiorcy, nad którym ma nastąpić przejęcie kontroli, zgodnie z art. 13 ust. 2 pkt 2, nie przekroczył na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w żadnym z dwóch lat obrotowych poprzedzających zgłoszenie równowartości 10 000 000 euro;

1a) jeżeli obrót żadnego z przedsiębiorców, o których mowa w art. 13 ust. 2 pkt 1 lub 3, nie przekroczył na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w żadnym z dwóch lat obrotowych poprzedzających zgłoszenie równowartości 10 000 000 euro;

1b) polegającej na przejęciu kontroli nad przedsiębiorcą lub przedsiębiorcami należącymi do jednej grupy kapitałowej oraz jednocześnie nabyciu części mienia przedsiębiorcy lub przedsiębiorców należących do tej grupy kapitałowej – jeżeli obrót przedsiębiorcy lub przedsiębiorców, nad którymi ma nastąpić przejęcie kontroli, i obrót realizowany przez nabywane części mienia nie przekroczył łącznie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w żadnym z dwóch lat obrotowych poprzedzających zgłoszenie równowartości 10 000 000 euro;

2) polegającej na czasowym nabyciu lub objęciu przez instytucję finansową akcji albo udziałów w celu ich odsprzedaży, jeżeli przedmiotem działalności gospodarczej tej instytucji jest prowadzone na własny lub cudzy rachunek inwestowanie w akcje albo udziały innych przedsiębiorców, pod warunkiem, że odsprzedaż ta nastąpi przed upływem roku od dnia nabycia lub objęcia, oraz że:

a) instytucja ta nie wykonuje praw z tych akcji albo udziałów, z wyjątkiem prawa do dywidendy, lub

b) wykonuje te prawa wyłącznie w celu przygotowania odsprzedaży całości lub części przedsiębiorstwa, jego majątku lub tych akcji albo udziałów;

3) polegającej na czasowym nabyciu lub objęciu przez przedsiębiorcę akcji lub udziałów w celu zabezpieczenia wierzytelności, pod warunkiem że nie będzie on wykonywał praw z tych akcji lub udziałów, z wyłączeniem prawa do ich sprzedaży;

4) następującej w toku postępowania upadłościowego, z wyłączeniem przypadków, gdy zamierzający przejąć kontrolę lub nabywający część mienia jest konkurentem albo należy do grupy kapitałowej, do której należą konkurenci przedsiębiorcy przejmowanego lub którego część mienia jest nabywana;

5) przedsiębiorców należących do tej samej grupy kapitałowej.

Ponadto Prezes UOKiK może wydać zgodę na koncentrację, w wyniku której konkurencja na rynku zostanie istotnie ograniczona, gdy odstąpienie od zakazu jest uzasadnione bo przyczyni się do rozwoju ekonomicznego lub postępu technicznego, albo może wywrzeć pozytywny wpływ na gospodarkę narodową (art. 20 ust. 2 uokik).

UWAGA konsekwencją dokonania koncentracji bez zgody Prezesa UOKiK jest możliwość wydania przez niego decyzji nakazującej podział takiego przedsiębiorcy jak również decyzji o nałożeniu kary pieniężnej w wysokości nie większej niż 10% obrotu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary.

7. POMOC ZAKŁÓCAJĄCA KONKURENCJĘ – inaczej nazywana **pomocą publiczną lub subwencją**. Jest ona jednym ze sposobów naruszenia konkurencji, który polega na świadczeniu pomocy ze środków publicznych na rzecz jednego lub kilku przedsiębiorców. Jest to kwestia istotna z punktu widzenia wspólnego rynku unijnego, albowiem jeśli jedno państwo członkowskie wspiera przedsiębiorców ze środków publicznych, to tym samym utrudnia lub wręcz uniemożliwia działanie przedsiębiorcom tej samej branży, ale mającym siedzibę na terenie innego państwa członkowskiego, co w efekcie zaburza równowagę na rynku i zagraża konkurencyjności – transgraniczny charakter konkurencyjności, otwarcie gospodarek narodowych na konkurencję z zagranicy i dopuszczenie do konkurowania przedsiębiorców z państw członkowskich na równi z przedsiębiorcami rodzimymi. Dlatego też **zakazana jest wszelka pomoc przyznawana przez państwo lub przy użyciu zasobów państwowych, o ile spełnia określone warunki prawne.**

Art. 107 TfUE

1. Z zastrzeżeniem innych postanowień przewidzianych w Traktatach, wszelka pomoc przyznawana przez Państwo Członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między Państwami Członkowskimi.

2. Zgodna z rynkiem wewnętrznym jest:

- a) pomoc o charakterze socjalnym przyznawana indywidualnym konsumentom, pod warunkiem, że jest przyznawana bez dyskryminacji związanej z pochodzeniem produktów,
- b) pomoc mająca na celu naprawienie szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi lub innymi zdarzeniami nadzwyczajnymi,
- c) pomoc przyznawana gospodarce niektórych regionów Republiki Federalnej Niemiec dotkniętych podziałem Niemiec, w zakresie, w jakim jest niezbędna do skompensowania niekorzystnych skutków gospodarczych spowodowanych tym podziałem. Pięć lat po wejściu w życie Traktatu z Lizbony Rada, na wniosek Komisji, może przyjąć decyzję uchylającą niniejszą literę.

3. Za zgodną z rynkiem wewnętrznym może zostać uznana:

- a) pomoc przeznaczona na sprzyjanie rozwojowi gospodarczemu regionów, w których poziom życia jest nienormalnie niski lub regionów, w których istnieje poważny stan niedostatecznego zatrudnienia, jak również regionów, o których mowa w artykule 349, z uwzględnieniem ich sytuacji strukturalnej, gospodarczej i społecznej;
- b) pomoc przeznaczona na wspieranie realizacji ważnych projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania lub mająca na celu zaradzenie poważnym zaburzeniom w gospodarce Państwa Członkowskiego;
- c) pomoc przeznaczona na ułatwianie rozwoju niektórych działań gospodarczych lub niektórych regionów gospodarczych, o ile nie zmienia warunków wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem;
- d) pomoc przeznaczona na wspieranie kultury i zachowanie dziedzictwa kulturowego, o ile nie zmienia warunków wymiany handlowej i konkurencji w Unii w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem;
- e) inne kategorie pomocy, jakie Rada może określić decyzją, na wniosek Komisji.

Wsparcie jest uznawane za pomoc publiczną jeśli spełnia następujące warunki:

- jest przyznawane przez państwo lub z zasobów państwowych
- udzielane jest na warunkach korzystniejszych niż istniejące na rynku
- sprzyja niektórym przedsiębiorcom lub produkcji niektórych towarów (selektywność pomocy publicznej)
- wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi i zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji (antykonkurencyjność pomocy publicznej)

Rodzaje/formy pomocy publicznej:

- dotacje
- subwencje
- ulgi podatkowe
- umorzenia podatków, opłat itp.
- objęcie akcji o podwyższonym kapitale zakładowym
- zakup towarów lub usług po cenach wyższych niż oferowane na rynku

UWAGA pomoc, bez względu na swoją formę, musi być zawsze wymierna finansowo, czyli jej wartość musi być możliwa do określenia w pieniądzu.

Co oznacza, że pomoc jest publiczna?

Podstawowym kryterium jest charakter środków, z jakich pomoc jest udzielana – tzn. mają one charakter publiczny, państwowy. Dodatkowo istotny jest podmiot udzielający takiego wsparcia. Zakazem udzielania pomocy publicznej objęte są wszelkie organy władzy oraz organy administracji publicznej każdego szczebla. Ponadto zakazem objęte są podmioty, które dysponują środkami publicznymi, a zorganizowane są w formach prywatnoprawnych np. agencja państwowa działająca w formie spółki akcyjnej albo bank udzielający pomocy ze środków publicznych.

Wyjątki – nie każda pomoc publiczna będzie niedozwolona, wyróżnić możemy trzy rodzaje pomocy, która pomimo iż będzie pochodziła ze środków publicznych, będzie dopuszczalna:

- **pomoc *de minimis*** – jest to wsparcie o na tyle niskiej wartości, że nie wywiera negatywnych konsekwencji; obecnie przyjmuje się, że jest to wsparcie do 200.000 euro w ciągu 3 lat dla danego przedsiębiorcy;
- **pomoc dozwolona** – jest to pomoc przyznawana w celach socjalnych, pomoc mająca na celu naprawienie szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi lub innymi zdarzeniami nadzwyczajnymi oraz pomoc przyznawana gospodarce niektórych regionów Republiki Federalnej Niemiec;
- **pomoc dopuszczalna** – jest to pomoc, która nie spełnia przesłanek pomocy *de minimis* ani pomocy dozwolonej, ale z różnych powodów Komisja Europejska wyraża na nią zgodę. Wśród pomocy dopuszczalnej możemy wyodrębnić następujące jej rodzaje:
 - pomoc sektorowa – jest to pomoc udzielana przedsiębiorcom prowadzącym działalność gospodarczą w tzw. dziedzinach wrażliwych, chodzi m.in. tu o przemysł ciężki, do grupy dziedzin wrażliwych zalicza się hutnictwo żelaza i stali, budownictwo okrętowe, górnictwo węgla;
 - pomoc regionalna – jest to pomoc udzielana Regionom UE, które są słabiej rozwinięte gospodarczo od pozostałych;
 - pomoc horyzontalna – jest to pomoc przyznawana na określone przez Komisję cele; obecne należą do nich m.in. badania i rozwój, ochrona środowiska.

KOMISJA EUROPEJSKA – Kontrola w zakresie subsydiowania spoczywa na Komisji Europejskiej. Zasada postępowania w sprawie udzielania pomocy publicznej jest **obowiązek notyfikacji**, czyli zgłoszenie Komisji zamiaru udzielenia pomocy publicznej. Organy krajowe pośredniczą w procesie notyfikacji. Udzielenie pomocy publicznej wymaga zaopiniowania przez Prezesa UOKiK. Komisja swoje stanowisko wyraża wydając decyzję (w której wyraża zgodę na udzielenie pomocy publicznej, bądź się jej sprzeciwia). Na decyzję Komisji w tym względzie przysługuje odwołanie do Trybunału Sprawiedliwości UE. Ponadto Komisja posiada kompetencje do wydawania decyzji w zakresie źle wydatkowanej oraz udzielonej bez wiedzy i zgodny Komisji (nienotyfikowana pomoc publiczna) – w takim przypadku Komisja może zadecydować o zwrocie udzielonego wsparcia wraz z odsetkami (do zwrotu będzie zobowiązany beneficjent, nie podmiot udzielający pomocy publicznej). Stroną postępowania przed Komisją jest państwo udzielające, Polskę zawsze reprezentuje Prezes UOKiK.